

Verbied geen partijen maar bestrijd elkaar met het woord

Partijpolitiek De overheid wil politieke partijen binnenkort kunnen verbieden. Maar de nieuwe wet is zelf anti-democratisch, betoogt [Matthijs Tieleman](#).

Het kabinet wil het mogelijk maken politieke partijen die de [democratie ondermijnen te verbieden](#). Met die nieuwverworven macht komen ook moeilijke keuzes. Welke antidemocratische partijen zal de overheid als eerste afschaffen, als zij dit eindelijk kan?

FVD – de partij van Poetin-aanbidders, zelfverklaarde complotdenkers en potentiële parlamentsbestormers – ligt voor de hand. Of misschien wel de SP, die in de jaren zeventig schaamteloos [400.000 gulden accepteerde van massamoordenaar Mao Zedong](#) en [tot 2017 nog steun uitsprak](#) voor het schrikbewind van Nicolás Maduro van Venezuela.

Partijen als FVD en de SP kwijnen echter al enige tijd weg aan de marges van politieke macht. Nee, het zwaard van de overheid kan beter eerst ingezet worden tegen antidemocratische partijen die daadwerkelijk politieke invloed hebben en daarmee een echt gevaar voor de democratie vormen.

In de naam van de democratie zou ik daarom de regering moeten oproepen, zodra de nieuwe Wet op de Politieke Partijen van kracht is, de coalitiepartijen te verbieden. Stuk voor stuk zijn deze partijen namelijk volgens het wetsvoorstel antidemocratisch. De nieuwe wet stelt dat de overheid een politieke partij mag verbieden als zij door „haar doelstelling of werkzaamheden een daadwerkelijke en ernstige bedreiging vormt voor een of meer grondbeginselen van de democratische rechtsstaat”. Onder deze grondbeginselen wordt ‘in ieder geval’ verstaan: periodieke, vrije en geheime verkiezingen, democratische besluitvorming, grondrechten, scheiding van machten en een onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak.

Flirten met dictators

Laten we beginnen met de VVD, de grootste en nominaal liberale coalitiepartij in de Tweede Kamer. [Jaar in, jaar uit is de VVD, blijktens de Volkskrant, de meest corrupte partij van Nederland](#) en schoffeert de partij daarmee regelmatig de democratische besluitvorming. VVD-leider Mark Rutte gebruikte bovendien zijn macht als minister-president om een Tweede Kamerlid, Pieter Omtzigt, tot zwijgen te brengen toen hij zijn werk durfde te doen door de regering te controleren. Rutte loog daar vervolgens herhaaldelijk over, [zonder politieke gevolgen](#) die passen in een democratie.

Flirten met dictators? Dat kan bij de VVD. In 2011 [opende Rutte](#) met een glimlach de cashflow naar het Poetin-regime toen hij goedkeuring gaf aan de Nord Stream 2 gaspijpleiding. Bij de VVD was stoer doen met Poetin zelfs zó belangrijk dat [een minister erover opschepte](#) en loog hem te hebben ontmoet.

Het CDA is nog zo'n antidemocratische partij die verboden kan worden onder dit illustere wetsvoorstel. CDA-kabinetten ondermijnen regelmatig de wil van het volk, zoals [tijdens het Europese Grondwetreferendum](#) in 2005. De partij heeft twee jaar geleden [serieuze voorstellen gelanceerd](#), met steun van de VVD, om de vrijheid van meningsuiting in te perken, een grondrecht in een democratie. En tot vorig jaar zat het CDA in het Europees Parlement gezellig in hetzelfde blok als Fidesz, de partij van Viktor Orbán die verantwoordelijk is voor het scherp inperken van burgerrechten in Hongarije.

Tijdens de Toeslagenaffaire kwam de antidemocratische aard van het CDA pas echt naar boven. CDA-prominenten spanden samen met de minister-president om de lastpak Pieter Omtzigt, de toenmalig CDA-parlementariër die het corruptieschandaal had blootgelegd, [een 'functie elders' te geven](#). Over scheiding der machten gesproken.

Het idee dat een politieke partij moet voldoen aan normen van de overheid is anti-democratisch

D66 kan er ook wat van op het antidemocratische front. Net als het CDA en de VVD staat de partij vijandig tegenover de vrijheid van meningsuiting. Zo presenteerde D66 samen met het CDA in oktober 2020 [een 'aanvalsplan'](#) tegen wat zij 'desinformatie' noemen, een eufemisme voor meningen die D66'ers niet willen horen. In die antidemocratische geest stemde staatssecretaris Alexandra van Huffelen (Koninkrijksrelaties en Digitalisering, D66) vorig jaar maart in [met het verbieden door de Europese Commissie](#) van twee waanzinnige Russische propagandakanalen *Sputnik* en *RT*. Waarom de staatssecretaris denkt dat een oorlog duizenden kilometers ver weg een inperking van de vrijheid van meningsuiting in Nederland billijkt, is niet duidelijk.

De onschuld zelve

En dan hebben we de ChristenUnie nog, een partij die (vooralsnog) de onschuld zelve lijkt. Toch zou je kunnen zeggen dat het [verbieden van godslastering](#) en [niet politiek campagne voeren op zondag](#) ook een aanval op de vrijheid van meningsuiting is. Om een bekende antidemocratische partij te parafaseren, campagnevoeren is toch ook zondagsrust?

Het meest recente bewijs dat de coalitiepartijen zijn geworden tot antidemocratische krachten in de Nederlandse politiek is de nieuwe Wet op de politieke partijen zelf. Het idee dat burgers in een vrije samenleving zich alleen maar mogen verenigen in een politieke partij als zij voldoet aan vage ideologische normen die de overheid stelt, komt rechtstreeks uit de dystopische roman *1984* van George Orwell.

Maar bij nader inzien is mijn oproep om de coalitiepartijen te verbieden eigenlijk zelf ook antidemocratisch. Een beter plan is de nieuwe Wet op de politieke partijen te schrappen en met elkaar in vrijheid in debat blijven gaan, ook met partijen en medeburgers die helaas niet voor democratische waarden staan. Want in een echte democratie bestrijd je elkaar met het woord en niet met de arbitraire macht van de staat.